วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2025.36

Ethics as it appears in the Singkalakasutta

ผลจริยศาสตร์ที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

PhraSuriyon Narissaro (Phuengphai)[1*], PhraPhaithun Chantakamo (Haohan)[2], Paisin Pongpha[3], Boonruam Khammuangsaen[4]

พระสุริยน นริสฺสโร (ผึ่งผาย)[1*], พระไพฑูรย์ ฉนฺทกาโม (ห้าวหาญ)[2], ไพสิน ป้องภา[3], บุญร่วม คำเมืองแสน[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. PhraSuriyon Narissaro (Phuengphai)*
พระสุริยน นริสฺสโร (ผึ่งผาย)*
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: phungphaysuriyn@gmail.com

2. PhraPhaithun Chantakamo (Haohan)
พระไพฑูรย์ ฉนฺทกาโม (ห้าวหาญ)
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Phaithun46555@gmail.com

3. Paisin Pongpha
ไพสิน ป้องภา
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: paisinpongpha@gmail.com

4. Boonruam Khammuangsaen
บุญร่วม คำเมืองแสน
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Boonruam.ka@mbu.ac.th

คำสำคัญ:
จริยศาสตร์, สิงคาลกสูตร
Keywords:
Ethics, Singkalakasutta

Article history:
Received: 11/03/2025
Revised: 05/04/2025
Accepted: 02/05/2025
Available online: 25/06/2025

ABSTRACT

From the study, it was found that the principles in Singkalakasutta which consist of 4 kamma defilements, 4 biases, 6 vices, false friends, true friends and 6 directions. When people put them into practice, they will make their lives within the framework of morality, be a good person, be able to live peacefully with others in society. They were a generous to others, love peace, respect each other, and do not cause harm to each other.

How to Cite:
Narissaro, et al. (2025). Ethics as it appears in the Singkalakasutta. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 554-566.

บทคัดย่อ

หลักธรรมในสิงคากลสูตรซึ่งประกอบด้วยกรรมกิเลส 4 อคติ 4 อบายมุข 6 มิตรเทียม มิตรแท้และทิศ 6 เมื่อบุคคลนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วย่อมทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นอยู่ในกรอบของศีลธรรมเป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น รักสงบ เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกัน

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันนี้เป็นที่รู้กันว่าเป็นยุคที่เจริญถึงจุดสูงสุด หรือเรียกว่า เป็นยุคโลกาภิวัตน์ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่พัฒนาแล้ว เป็นประเทศที่ให้สิทธิเสรีภาพของทุกคนเท่าเทียมกัน ทั้งในเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน การค้าเสรีและการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพัฒนาเครื่องมือที่ทันสมัยพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกสบายให้กับมนุษย์หรือประชากรโลก ทั้งวัตถุเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ Aiปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งถือว่าเป็นยุคที่พัฒนาถึงจุดสูงสุด ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกสบายทุกอย่างให้กับมนุษย์ แทนที่มนุษย์จะสุขสบายกับวัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีเหล่านั้น แต่กลับผิดหวังหาคุณค่าความหมายในชีวิไม่ได้ สังคมโลกพัฒนามากขึ้นเท่าไร ปัญหาชีวิตก็มีมากและซับซ้อนมากขึ้น สภาพความเจริญที่ทันสมัยบีบบังคับให้ผู้คนในสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อเอาชีวิตรอด ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นทุกข์ทั้งกายและใจ บ้างคนถึงกับลงมือปิดชีวิตตัวเองเนื่องจากมีปัญหาชีวิต หรือการดำเนินชีวิตที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นอย่างนี้กันมานานคือมีลักษณะเป็นรูปโซ่พอถึงจุดสูงสุดก็กลับมาจุดเดิม มนุษย์ก็ยังมีความทุกข์ทางจิตใจเหมือนเดิม ซึ่งนักคิดนักปราชญ์ทั้งหลายต่างพยายามคิดหาวิธีหรือแนวทางวิธีที่จะหาทางออกในเรื่องเหล่านี้ เพราะบ้างเรื่องนั้นวิทยาศาสตร์ไม่สามารถหาคำตอบได้แก้ปัญหาได้ ส่วนใหญ่จะยังคงเชื่อและปฏิบัติตามความรู้และประสบการณ์เดิม ๆ ซึ่งเป็นการยากที่จะบอกว่าใครถูก ใครผิด อันนั้นควร อันนี้ไม่ควร ขึ้นอยู่ที่ว่าใครมีเหตุผลมากกว่ากัน ถ้าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างเชื่อ และปฏิบัติตามทางของตนรูปแบบในการดำเนินชีวิตและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมก็แตกต่างกันออกไป

สังคมไทยยุคปัจจุบันนี้วิทยาการสมัยใหม่เข้ามาสู่ไทยมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงมากมายเริ่มตั้งแต่การใช้ชีวิตในแต่ละวัน ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดนของวิทยาการเทคโนโลยี ทำให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้น เกิดความเลื่อมล้ำมาขึ้น คนที่วางแผนในการดำเนินไม่ดีชีวิต ก็จะพบเจอแต่ปัญหาต่างๆ นาๆ ดังที่เป็นข่าวกันในทุกวันนี้ธุรกิจ กิจการต่างๆ ล้มละลาย หาทางออกไม่ได้ตัดสิ้นใจจบชีวิตตัวเอง แต่คนที่

มีหลักในการดำเนินชีวิต ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีเป้าหมายที่ชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือยตามกระแสของกาเปลี่ยนแปลง ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย หลักในการใช้ชีวิตทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า อริมรรคมีองค์ 8 เป็นทางสายกลาง เมื่อดำเนินตามแล้วจะทำให้ตัวเองและผู้อื่นไม่เดือดร้อน หรือปฏิบัติหลักธรรมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร มิตรแท้ มิตรเทียม การเลือกคบเพื่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต เพราะถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีมีแต่จะพาไปในทางที่เสื่อม เช่น เป็นนักเลงสุรา ชอบเล่นการพนันเป็นต้น ถ้าคบเพื่อนที่เป็นบัณฑิตชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญไปในทางที่ดี แม้กระทั่งกรรมกิเลสที่ตรัส 4 ประการผู้ที่ละได้แล้วคือไม่เบียดเบียนกันและกัน ด้วยชีวิตทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา อันเป็นการสร้างบาปกรรมด้วยกายกรรมและวจีกรรม การที่เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่นให้เกิดความสงบร่มเย็นต้องปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้กล่าวมาแล้วดังนี้ จึงมีชีวิตที่ดีไม่เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนั่น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของหลักจริยศาสตร์ ในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมเปรียบได้เหมือนกับเข็มทิศ ที่จะนำพาเราไปถึงเป้าหมายหรือจุดหมายที่ตั้งไว้

1. ความหมายของจริยศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย คำว่า จริยศาสตร์ เป็นศัพท์บัญญัติมาจากภาษาอังกฤษว่า Ethics และมาจากคำในภาษาบาลีสันสกฤตว่า จริยะ+ศาสตร์ คำว่าจริยะแปลว่าความประพฤติ หรือกิริยาที่ควรประพฤติ กับคำว่าศาสตร์ แปลว่า ระดมความรู้ เมื่อแปลรวมกันว่า ระบบความรู้ที่ว่าด้วยความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ และเป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ ในการแสวงหาเกณฑ์การตัดสินความประพฤติของมนุษย์ ว่าอย่างไหนถูก ไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของคุณค่าทางศีลธรรม

จริยศาสตร์เป็นสาขาของปรัชญา ที่กล่าวถึงปัญหาด้านจริยศาสตร์หรือปรัชญาชีวิต เช่น มาตรฐานการตัดสินความดีความชั่วในการประพฤติของบุคคลว่า อย่างไรดี อย่างไรชั่ว อย่างไรถูก อย่างไรผิด ชีวิตที่ดีมีลักษณะอย่างไร อะไรคือสิ่งที่น่าปรารถนาที่สุด หรืออะไรคือจุดหมายปลายทางของชีวิต ความดีคืออะไร อาศัยอะไรเป็นเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วเป็นเรื่องจิตใจของแต่ละบุคคลหรือว่ามีอยู่จริงนอกเหนือจากความรู้สึกของมนุษย์ตลอดจนจะปฏิบัติตนในวิถีทางใดมนุษย์จึงจะบรรลุจุดประสงค์อันสูงสุดของชีวิตได้ (บุญมี แท่นแก้ว, 2541, 16)

จริยศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้มนุษย์มีจิตใจสูง และเอื้ออาทรต่อผู้อื่นมีความประพฤติดี เว้นสิ่งที่ควรเว้น ทำสิ่งที่ควรทำ แสวงหาคำตอบว่าอะไรดี อะไรชั่ว วิเคราะห์เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ว่า ที่มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นนั้นเพราะอะไร มีอะไรอยู่เบื้องหลังแห่งการกระทำ มีความคล้ายคลึงกับวิชาจิตวิทยาที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรม ของมนุษย์และอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดกับใจแต่ไม่พิจารณาถึงความถูกผิด ส่วนจริยศาสตร์จะพิจารณาถึงความถูก ความผิด ความดี ความชั่วของพฤติกรรมและอารมณ์ของมนุษย์ด้วย จริยศาสตร์เป็นคำสันสกฤตตามตัวอักษรแปลว่า ศาสตร์ที่ว่าด้วยความประพฤติข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ ตำรา หรือวิชาที่ว่าด้วยความ

ประพฤติ และจริยศาสตร์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ethics หมายถึง ศาสตร์ว่าด้วยศีลธรรม หลักศีลธรรม กฎว่าด้วยความประพฤติและพฤติกรรม นอกจากนี้จริยศาสตร์ยังมีความหมายครอบคลุมถึงนิสัยอุปนิสัยและอัธยาศัยด้วย (วศิน อินทสระ, 2549, 14-15)

จริยศาสตร์ เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า ศาสตร์ว่าด้วยความประพฤติการกระทำของมนุษย์ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรไม่ดี เป็นต้น จริยศาสตร์เป็นศัพท์บัญญัติขึ้นซึ่งแปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ethics มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า Ethos ภาษาละตินว่า Ethica แปลว่า ประเพณี ความเคยชิน เป็นพฤติกรรมกลุ่ม คือคนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวเดียวกันจนกระทั่งถือเอาพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นแบบแผนของการกระทำของสังคมไปในที่สุด เป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นที่พึ่งที่ปรารถนาของคนทั่วไป เป็นกลุ่มประเพณีของกลุ่มสังคมในที่สุดและจริยศาตร์จะประเมินค่าของมนุษย์ว่าดี ชั่ว ถูก ผิดควรทำ ไม่ควรทำ เป็นต้น (วิทย์ วิศทเวทย์, 2532, 10)

2. ประเภทของจริยศาสตร์

จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่หลากหลาย เช่น อะไรคือสิ่งดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหาและยึดถือและใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าอะไรดี ไม่ดีอะไรเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์ โดยนักปรัชญาในยุคปัจจุบันได้แบ่งประเภทของจริยศาสตร์ ออกเป็น 3 ประเภท หลักๆ ได้แก่

1.อภิจริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่แสวงความหมายของความดี ชั่ว ถูก ผิด ว่าคืออะไร เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงหรือเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์สมมติขึ้น หลักการทางจริยธรรมของมนุษย์ได้มาจากไหน มาจากเหตุผล ศรัทธา หรือปัญญา หลักการเหล่านั้นมีความเป็นจริงในตัวมันเอง เป็นเพียงข้อตกลงทางสังคม หรือเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ คำตอบก็อาจจะเป็นว่าหลักการทางจริยธรรม เป็นผลของความจริงสากลบ้าง เจตจำนงของพระเจ้าบ้าง กฎเกณฑ์การใช้เหตุผลในการตัดสินทางจริยธรรมของมนุษย์บ้าง ซึ่งจัดเป็น 3 ทัศนะหลักๆ ดังนี้

ก) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่จริงอย่างเป็นภววิสัย เป็นสิ่งที่แน่นตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ ไม่ขึ้นอยู่กับความเห็นของบุคคล หรือวัฒนธรรมทางสังคมและเป็นสิ่งสากลที่มนุษย์ทุกคนทุกสังคมสามารถเข้าใจตรงกันได้ โดยยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้

ข) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่อย่างสัมพัทธ์ เป็นข้อตกลงทางสังคมขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคล และวัฒนธรรมทางสังคมไม่แน่นอนตายตัว แปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ไม่ใช่สิ่งสากลที่ทุกคน ทุกสังคมจะสามารถเห็นตรงกัน โดยยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้

ค) ดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นผลจากภาวะทางจิตวิทยา คือ หลักการที่เราใช้ตัดสินการกระทำว่าดี หรือชั่ว ถูกหรือผิด มาจากข้อเท็จจริงทางจิตวิทยาของมนุษย์ เช่น ความเห็นแก่ตัว ที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง และการเห็นแก่ผู้อื่น ที่แสดงออกเป็นความเมตตากรุณาอันเป็นแรงจูงใจให้เราทำเพื่อผู้อื่น

2. จริยศาสตร์บรรทัดฐาน ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนดถูก ผิด ดี ที่เกี่ยวกับความประพฤติ และการกระทำของมนุษย์ เพื่อหาคำตอบว่าอย่างไรจึงเรียกว่ามีคุณธรรม มีเหตุผลการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร และมนุษย์มีสิทธิและหน้าที่ทางศีลธรรมอย่างไร คำตอบที่ได้แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีคุณธรรม มุ่งวิเคราะห์คุณลักษณะประจำตัวของบุคคลมากกว่าการกระทำเฉพาะกรณี คือ พิจารณาความมีคุณธรรมจากการเป็นไม่ใช่จากการกระทำในสถานการณ์เฉพาะต่างๆ พื้นฐานการวิเคราะห์ความมีคุณธรรม จึงยึดตัวผู้กระทำเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าตัวผู้กระทำเป็นคนดี หรือเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นปกตินิสัย เขาย่อมทำสิ่งที่ดี หรือทำสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่มีการตรวจสอบ มีคุณธรรม อยู่ในระบบระเบียบและมีความสมดุล

2) ทฤษฎีหน้าที่ มุ่งวิเคราะห์ความถูกผิดทางศีลธรรมบนพื้นฐานของการกระทำ การตัดสินถูกผิดทางศีลธรรมไม่ใช่ดูที่การเป็น หรือดูว่าผู้กระทำเป็นคนอย่างไร แต่ให้ดูที่การกระทำคือให้ดูว่าการกระทำของเขาในกรณีหรือสถานการณ์นั้นๆ เป็นอย่างไร ทฤษฎีนี้จึงมุ่งแสวงหาหลักการพื้นฐานของพันธะทางศีลธรรมของมนุษย์ และหลักการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ที่มนุษย์มีพันธะต้องปฏิบัติ

3. จริยศาสตร์ประยุกต์ เป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่นำหลักการของอภิจริยศาสตร์และจริยศาสตร์บรรทัดฐานมาประยุกต์ใช้กับปัญหาต่างๆ มีหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น จริยศาสตร์การแพทย์ ที่สนใจประเด็นทางจริยธรรมจากการประยุกต์ศาสตร์ทางชีววิทยาและทางการแพทย์ ประเด็นการอภิปรายคือเรื่องของชีวิตและความตาย ควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องดังกล่าว สิทธิของผู้ป่วย จรรยา บรรณของแพทย์ จริยศาสตร์ธุรกิจ ประเด็นการศึกษาคือความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจต่อสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม ประเด็นสำคัญที่ศึกษาคือ มนุษย์มีสิทธิโดยชอบธรรม ที่จะบริโภคทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ สรรพสิ่งในธรรมชาติมีคุณค่าในตัวเองหรือมีคุณค่าเพียงเพราะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ชีวิตอื่นๆในธรรมชาติมีสิทธิของตัวเองหรือไม่ เช่น สัตว์ต่างๆ มีสิทธิของสัตว์ ซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติเท่าเทียมกับสิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์หรือไม่ เป็นต้น (พระมหาบุญประสิทธิ์ นาถปุญโญ, 2564, 21-22)

3. คุณค่าทางจริยศาสตร์

คุณค่า เป็นคุณสมบัติที่ได้จากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความงามเป็นค่า หรือคุณค่าทางศิลปะ ความดีเป็นค่าหรือคุณค่าทางจริยธรรม คุณค่าทางจริยศาสตร์ คือรูปแบบทั่ว ๆ ไป ของความประพฤติทางคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความรู้จักประมาณ ความมีเกียรติ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่แสดงออกทางร่างกายใน ลักษณะที่ดีงามถูกต้องอันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม และคุณค่าจริยศาสตร์จะมีได้ต้องปลูกฝังฝึกหัด โดยเริ่มจากการปลูกฝังคุณค่าทางจริยศาสตร์ลงในใจก่อน การปลูกฝังคุณค่าทางจริยศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยหลักการคำสอนทางศาสนาอันได้แก่ ศีล เป็น

พื้นฐานหรือกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นข้อบังคับความประพฤติปฏิบัติ เพื่อจัดระบบหรือฝึกหัดกายวาจาให้เรียบร้อยเป็นปกติ

4. เกณฑ์การตัดสินทางจริยศาสตร์

เกณฑ์การตัดสินทางจริยศาสตร์หนึ่งว่าเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรทำหรือไม่ควรทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมนุษย์ตกอยู่ในสถานการณ์ยุ่งยาก และต้องเลือกกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เมื่อคนๆ หนึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป เราจะใช้หลักหรือมาตรการอะไรมาตัดสินว่าการกระทำของเขาถูกหรือผิด และมีเหตุผลอย่างไรที่ใช้หลักหรือมาตรการนั้นมาตัดสิน หรือเมื่อเราตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง เรามีเกณฑ์อะไรที่จะชี้ว่าเราควรทำอย่างนี้ ไม่ควรทำอย่างนั้น เมื่อต้องมีการตัดสินการกระทำมนุษย์มักจะใช้ความพอใจของตนเอง หรือค่านิยมในสังคม เจตนา ศาสนา กฎหมาย รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นเกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมนั้นมีมากมาย ในบทความนี้จะขอยกตัวอย่างเกณฑ์ตัดสินคุณธรรม 3 ทฤษฎี ได้แก่

1.ลัทธิสัมพัทธนิยม เชื่อว่า ค่าทางจริยธรรม เป็นสิ่งสัมพัทธ์ด้วยเหตุผลที่ว่าความดีความชั่ว ไม่ใช่สิ่งแน่นอนตายตัว การกระทำอันหนึ่ง จะดีหรือเลว ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลายอย่าง ในสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งการกระทำอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดี แต่ในสภาพแวดล้อมมีอย่างหนึ่ง การกระทำอย่างเดียวกันนั้น อาจจะกลายเป็นการกระทำที่เลวก็ได้ การกระทำจึงไม่ได้ดีหรือเลวในตัวของมันเอง แต่ความดีหรือความเลวของการกระทำนั้น สัมพัทธ์หรือขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ลัทธิสัมพัทธนิยมเชื่อว่า การตัดสินความถูก ผิด ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ตัดสิน เพราะผู้ตัดสินย่อมตัดสินแตกต่างกันไปตามความพอใจของตน เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมจึงมีหลายเกณฑ์ และไม่มีเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งที่สูงสุดหรือดีกว่าเกณฑ์อื่นๆ ลัทธิสัมพัทธนิยมจึงมีรูปแบบ อยู่ 2 เกณฑ์ด้วยกันดังนี้

1) เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน ลัทธิสัมพันธ์นิยมถือว่า คนแต่ละคนเป็นผู้ตัดสินความดีความชั่วเอาเอง เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ชาวสัมพัทธนิยมพวกหนึ่ง เช่น พวกโซฟิส ซึ่งเป็นนักปรัชญากรีกโบราณ ถือว่า คนแต่ละคนเป็นพูดตัดสินทุกอย่างเอาเองถูกผิดดีชั่ว จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินของแต่ละคน สิ่งที่ดีคือสิ่งที่ฉันชอบ

2) เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วขึ้นอยู่กับจารีตประเพณีของแต่ละสังคม ลัทธิสัมพัทธนิยม เห็นว่าเนื่องจากบุคคลแต่ละคนนั้น เขาจะมีลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างไรขึ้นอยู่กับสังคม ที่เขาอยู่สังคมได้ปลูกฝังความรู้สึก และอารมณ์ทางศีลธรรมให้แก่เขา โดยผ่านทางจารีต ประเพณี กฎหมาย ศีลธรรม และความเชื่อทางศาสนา สังคมเป็นผู้บอกว่าอะไรผิดอะไรถูก ดังนั้น ชาวสัมพัทธนิยมกลุ่มนี้ เสนอว่าควรใช้จารีประเพณีเป็นเกณฑ์ตัดสินความดี ความชั่ว เป็นเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม

2. ลัทธิประโยชน์นิยม เป็นลัทธิที่ยอมรับประโยชน์หรือหลักมหสุข เป็นรากฐานของศีลธรรม โดยถือว่าความถูกต้องของการกระทำขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ ดังนั้นประโยชน์นิยม คือลัทธิที่ถือว่าเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วอยู่ที่ผลของการ

กระทำเป็นตัวตัดสินเป็นสำคัญ ลัทธิประโยชน์นิยมมีแนวคิดในเรื่องค่าทางจริยธรรมคล้ายกับแนวคิด สัมพัทธนิยม กล่าวคือประโยชน์นิยม เชื่อว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งสัมพัทธโดยถือว่าความดีความชั่วไม่ใช่สิ่งที่แน่นอนตายตัว เปลี่ยนแปลงไปตามผลของการกระทำ การกระทำอย่างเดียวกันอาจเป็นได้ทั้งดีและเลวถูกหรือผิด ตามทัศนะของประโยชน์นิยม การกระทำโดยตัวมันเองไม่จัดว่าดีหรือเลว แต่อยู่ที่มันก่อให้เกิดผลอย่างไร การกระทำอย่างเดียวกันถ้าก่อให้เกิดผลดี คือประโยชน์สุข มันก็เป็นการกระทำที่ดี ถ้าผลของมันก่อให้เกิดความทุกข์ มันก็เป็นการกระทำที่เลว เช่น การพูดเท็จไม่จัดว่าดีหรือชั่ว แต่ดูที่ผลของการพูดเท็จว่าเป็นอย่างไร ถ้าพูดเท็จแล้วก่อให้เกิดความสุข การพูดเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ดีควรกระทำ แต่ถ้าพูดเสร็จแล้วขอให้เกิดความทุกข์ การพูดเท็จก็เป็นสิ่งที่เลวไม่ควรกระทำ เมื่อเป็นเช่นนี้เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของประโยชน์นิยม จึงมีลักษณะสัมพัทธคือไม่แน่นอนตายตัว

3.เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความรู้ตามทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท ความรู้ที่จัดถูกต้องนั้นต้องสามารถทำให้ผู้ที่รู้นั้นหลุดพ้นจากความทุกข์ อันเป็นไปตามหลักของอริยสัจ 4 คือ รู้ทุกข์ รู้เหตุเกิด ทุกข์ รู้ความดับทุกข์ รู้วิธีปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ส่วนวิธีการพิจารณาความรู้ว่าจะดำเนินตามลักษณะอริยสัจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติให้เข้าใจด้วยตนเอง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของความคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นไปในโลกนี้มีค่อนข้างมาก การหาเกณฑ์ตัดสินว่าความคิดหรือทฤษฎีใดบ้างที่เชื่อถือจึงเป็นเรื่องจำเป็นในพุทธปรัชญาเถรวาท มีเกณฑ์ในการตัดสินว่าแนวคิดใดควรเชื่อถือตามหลักทฤษฎีที่ประกอบด้วยเหตุผลที่ พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในกาลามสูตร 10 ประการ

๑. มา อนุสฺสาเวน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา
๒. มา ปรมฺปราย อย่าปลงใจเชื่อด้วยถือสืบกันมา
๓. มา อิติกิราย อย่าปลงใจเชื่อด้วยเล่าลือ
๔. มา ปิฏกสมฺปทาเนน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
๕. มา ตกฺกเหตุ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ
๖. มา นยเหตุ อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุมาน
๗. มา อาการปริวิตกฺเกน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการตรึกตรองตามแนวเหตุผล
๘. มา ทิฏฐินิชฺฌานกฺขนฺติยา อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้
๙. มา ภพฺพรูปตาย อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะว่าน่าเป็นไปได้
๑๐. มา สมโณ โน ครูติ อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

5. สิงคาลกสูตร

สิงคาลสูตร เป็นพระสูตรหนึ่งในพระสุตตันตปิฎก หมวดทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค เป็นหลักคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่มุ่งเน้นประโยชน์โดยตรงสำหรับคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือนโดยมีหลักธรรมให้ละเว้นจากบาปกรรม 14 ประการ ที่เริ่มต้นด้วย กรรมกิเลส 4 อคติ 4 อบายมุข 6 รวมทั้งเรื่องมิตรแท้ มิตรเทียม ทิศ 6 หรือบุคคล 6 ประเภท ที่มีความสัมพันธ์ต่อบุคคล ๆ หนึ่ง มีบิดามารดากับบุตร เป็นต้น และวิธีการปฏิบัติต่อ

บุคคลเหล่านั้น มุ่งให้มีสติไม่ประมาท สร้างปัญญาให้กับบุคคลที่จะเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากเกินไป ยิ่งกว่านั้นสร้างคุณค่าหน้าที่อย่างสำคัญมนุษย์โลก ให้มีวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้าอีกด้วย (พระมหาอนันต์ อนุตฺตโร, 2563, 54)

6. ประวัติสิงคาลกสูตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน อันเป็นที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแต ใกล้กรุงราชพฤกษ์ สมัยนั้นสิงคาลกะคฤหบดี ลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลายคือ ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลังทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน ครั้นในเวลาเช้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงครองผ้า ถือบาตร และจีวร เสด็จเข้าไปบิณฑบาตยังกรุงราชคฤห์ ได้ทอดพระเนตรเห็นสิงคาลกะคฤหบดี ซึ่งลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์ มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้าทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน ครั้นทอดพระเนตรเห็นแล้วได้ตรัสถามสิงคาลกะคฤหบดี ดังนี้ว่าดูก่อน สิงคาลกะคฤหบดี เธอลุกแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์มีผ้าเปียกมีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน อยู่เพราะเหตุไรสิงคาลกะคฤหบดีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บิดาของข้าพระองค์ก่อนตายได้กล่าวไว้ว่า นี่นะลูกเจ้าพึงไหว้ทิศทั้งหลาย ข้าพระองค์สักการะเคารพนับถือบูชาคำของบิดา จึงลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลีนอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบนอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับสิงคาลกะคฤหบดี ว่าดูก่อนคฤหบดีบุตร ในวินัยของพระอริยะเจ้าเขาไม่นอบน้อมทิศทั้ง 6 กันอย่างนี้ สิงคาลกะคฤหบดีจึงทูลถามว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญในอริยวินัยพระอริยเจ้า ท่านนอบน้อมทิศ 6 กันอย่างไร ขอประทานโอกาส ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงแสดงแก่ข้าพระองค์ ตามที่ในอริยะวินัยเจ้า ท่านนอบน้อมทิศ 6 กัน นั้นเธอพระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงชี้แจงแก่ สิงคาลกะคฤหบดี ว่าดูก่อนคหบดีบุตร ถ้าอย่างนั้นท่านจงฟังจงตั้งใจให้ดีเราจะกล่าว สิงคาลกะคฤหบดี กราบทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนคหบดีบุตร อริยะสาวกละกรรมกิเลส 4 ประการได้แล้ว ไม่ทำบาปกรรมโดยฐาน 4 และไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 อริยสาวกนั้นเป็นผู้ปราศจากกรรมอันลามก 14 อย่างนี้แล้วย่อมปกปิดทิศ 6 ย่อมปฏิบัติเพื่อชนะโลกทั้งสอง และเป็นอันอริยสาวกนั้นปรารภแล้วทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก อริยสาวกย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ (ที.ปา. 11/174/139.)

7. หลักธรรมคำสอนในสิงคาลกสูตร

เป็นหลักธรรมที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมุ่งประโยชน์โดยตรงสำหรับคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือน เพื่อไม่ให้ประมาทในการดำเนินชีวิตเป็นทั้งอริยะวินัยที่พระอริยเจ้าละได้แล้วและคิหิวินัย เป็นวินัยผู้ครองเรือนควรนำมาปฏิบัติอันได้แก่ การละกรรมกิเลส 4 ไม่ทำความชั่วโดยฐานะ 4 (หลักธรรมการละอคติ 4) อบายมุข 6

มิตรเทียม 4 ประเภท มิตรแท้ 4 ประเภท ทิศ 6 และสังคหวัตถุ 4 ย่อมปกปิดทิศ 6 ผู้ปฏิบัติเพื่อชนะโลกทั้งสอง ย่อมศึกษา ดังนี้

กรรมกิเลส 4 ประการ เป็นธรรมที่อริยสาวกละได้แล้ว ผู้เป็นคฤหัสถ์ควรปฏิบัติเว้นขาดจากกรรมกิเลสเหล่านี้ คือการละกรรมกิเลส 4 ที่เกิดจากการเบียดเบียนกันและกัน ด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา อันเป็นการสร้างบาปกรรมด้วยกายกรรมและวจีกรรม กรรมกิเลส 4 ประการ ได้แก่

1. ปาณาติบาต คือ การฆ่าสัตว์ 2. อทินนาทาน คือ การลักทรัพย์
3. กาเมสุมิจฉาจาร คือ การประพฤติผิดในกาม 4. มุสาวาท คือ การพูดเท็จ

ไม่ทำความชั่วโดยฐาน 4 (อคติ 4) พระอริยสาวกไม่กระทำบาปกรรม โดยฐานะ 4 ประการ ส่วนปุถุชนกระทำกรรมด้วยฐาน 4 ประการนี้ เรียกว่า อคติ 4 ความลำเอียง 4 ประการนี้ คือการกระทำบาปกรรม ดังนี้

1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก 2. โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง 4. ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

อบายมุข 6 แปลว่า หนทางแห่งความฉิบหาย หรือทางแห่งความเสื่อม อบายมุข 6 ประการนี้ อริยสาวกละได้แล้ว ย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 โภคะทั้งหลายประกอบด้วย

1. การเสพน้ำเมาคือสุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
2. การเที่ยวตามตรอก ๆ ในเวลากลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
3. การเที่ยวดูมหรสพ เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
4. การเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
5. การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
6. ความเกียจคร้าน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย

มิตรเทียม มิตรแท้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสถึงมิตรเทียมว่า เป็นผู้นำไปสู่ความเสื่อมเสียหาย ตรัสถึงมิตรแท้ว่าการคบมิตรที่เป็นคนดี ถ้าคบแล้วจะพ้นทางเสื่อม มีแต่ความสุข พร้อมแสดงลักษณะของมิตรเทียมมิตรแท้ทั้ง 4 ประเภทโดยแต่ละประเภทมีลักษณะเด่นออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1.มิตรเทียม 4 ประเภท บุคคล 4 จำพวกนี้ พึงทราบว่าเป็นมิตรเทียมโดยตรัสว่า ดูกรคฤหบดีบุตร คน 4 จำพวกเหล่านี้ คือคนปอกลอก, คนดีแต่พูด, คนหัวประจบ, คนชักชวนในทางฉิบหาย ท่านพึงทราบว่าไม่ใช่มิตร เป็นแต่คนเทียมมิตร

2.มิตรแท้ 4 ประเภท บุคคล 4 จำพวกนี้ พึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยตรัสว่า ดูกรคฤหบดีบุตร มิตร 4 จำพวกเหล่านี้ คือ มิตรมีอุปการะ, มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข, มิตรแนะนำประโยชน์, มิตรมีความรักใคร่ พึงทราบว่าเป็นมิตรมีใจดี (เป็นมิตรแท้)

ทิศ 6 ในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงตรัสสอนสิงคาลกคฤหบดีบุตร ถึงวิธีปฏิบัติที่ส่งเสริมชีวิตให้ดีงาม ด้วยวิธีการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องอยู่รอบตัว คือบุคคล 6

ประเภท มีมารดาบิดา เป็นต้น ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับคฤหบีบุตร ในเรื่อง ทิศ 6 ดังนี้ว่า ดูกรคฤหบดีบุตร ก็อริยสาวกเป็นผู้ปกปิดทิศทั้ง 6 อย่างไรท่านพึงทราบทิศ 6 เหล่านี้ คือ

1. ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดา บิดา
2. ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครู อาจารย์
3. ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตร ภรรยา
4. ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตร สหาย
5. ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ทาส กรรมกร
6. ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์

8. คุณค่าที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

หลักธรรมในสิงคาลกสูตรนั้นเมื่อบุคคลนำไปปฏิบัติแล้วย่อมมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในครอบครัว สังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งหลักธรรมในสิงคาลกสูตรกันก่อให้เกิดคุณค่าหรือคุณประโยชน์แก่บุคคลผู้ปฏิบัติตาม เช่นกรรมกิเลส 4 ประการที่บุคคลใดละได้แล้วคือไม่เบียดเบียนกันด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยต่างเคารพซึ่งกันและกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันหรือการทำงานกับคนหมู่มากต้องละอคติ 4 จึงจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาคกันทุกฝ่าย เพราะถ้าหากปฏิบัติโดยใช้อคติ 4 แล้วจะทำให้เกิดความเลื่อมล้ำเอาเปรียบผู้อื่นขาดความเสมอภาค เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ในสิงคาลกสูตรก็มีความเท่าเทียม คือความเท่าเทียมในการที่จะฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าจะเห็นว่าแม้พระองค์ก็ให้สิทธิเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

9. วิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

9.1 วิเคราะห์จริยศาสตร์เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึงความมีค่าของมนุษย์แต่ละคน ทั้งในแง่ความมีค่าในตัวเองและสถานภาพของความเป็นมนุษย์ของแต่ละคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอันไม่อาจจะพรากเสียดาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน และเป็นสิ่งที่สำคัญของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว จะทำให้ถูกกดขี่ ข่มเหง แบ่งชนชั้นวรรณะ และถูกเอารัดเอาเปรียบจนไม่เหลือคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะเห็นได้ว่าในพุทธปรัชญาให้ความสำคัญกับมนุษย์ว่า มนุษย์จะมีเสรีภาพที่สมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อ ได้ใช้ปัญญาในการพิจารณาสรรพสิ่งเพื่อประหารทำลายกิเลส โดยไม่ทำให้จิตของตนตกอยู่ในอำนาจของกิเลส ซึ่งเสรีภาพที่แท้จริงนี้ก็ คือเจตจำนงของผู้หมดกิเลสหรือพระอรหันต์นั่นเอง มนุษย์มีบิดามารดาของตนเป็นแดนเกิด การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการกระทำ ก็มีปัจจัยมาจากมนุษย์นั่นเอง ดังนั้น ค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์จึงอยู่ที่การกระทำของมนุษย์เอง ความบริสุทธิ์หรือเศร้าหมองก็เป็นเรื่องของมนุษย์ที่จะเข้าถึง ไม่มีอำนาจภายนอกมาแทรกแซงแต่อย่างใด

เมื่อวิเคราะห์ไปที่ จริยศาสตร์ ในสิงคาลกสูตร ตามทัศนะเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งในแง่เป็นรูปธรรมและนามธรรม จะเห็นได้ว่าปรากฏอยู่ในแง่ของรูปธรรมนั้น มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็น

สังคม มีการพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน แต่ในความพึ่งพิงกันนั้น มนุษย์ต้องมีความเป็นตัวของตัวเองมากพอที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในลักษณะที่ตนต้องการ คือต้องสามารถเลือกได้ด้วยตนเองว่าจะใช้ชีวิตในสังคมอย่างไร ไม่ใช่อยู่เพราะการถูกบีบคั้นหรือด้วยอำนาจเงินตรา ในส่วนนามธรรม คือ มนุษย์เป็นสิ่งสวยงาม ส่วนหนึ่งของโลก เพราะเป็นตัวกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่นความดีความงามความเลวความจริงความเท็จคือมนุษย์เป็นผู้สร้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองไม่ใช่เพราะพระเจ้าเป็นผู้สร้างเพียงเหตุเดียว

9.2 วิเคราะห์จริยศาสตร์ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์จะพึงมีและพึงได้รับ สิทธิ หมายถึงหน้าที่ เสรีภาพ หมายถึงความมีเป็นอิสระ ความหมายโดยรวมคือ การมีความชอบธรรม และการมีสิ่งต่างๆอย่างอิสระเสรีแต่ต้องมีกรอบควบคุม จะใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่คำนึงถึงผลตามมาไม่ได้ จะก้าวก่ายสิทธิและเสรีภาพของคนอื่นไม่ได้เช่นกัน ในสิงคาลกสูตรมีหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า พุทธปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ถึงการมีสิทธิเสรีภาพว่ามนุษย์ทุกคน มีสิทธิ เสรีภาพ และ พระองค์ก็ทรงเคารพในสิทธิเสรีภาพอย่างชัดเจน จะเห็นได้ในเบื้องต้นตอนที่สิงคาลกมาณพ ลุกขึ้นแต่เช้าออกมาทำการนอบน้อมทิศทั้ง 6 มีผมเปียก มีผ้าเปียกในทุกๆเช้า เพราะเหตุ การณ์นี้ความเข้าใจในการนอบน้อมทิศตามคำสั่งเสียของบิดา พระพุทธองค์ทรงให้เกียรติคือไม่ก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของสิงคาลกมานพ โดยตรง พระองค์ให้สิทธิเสรีภาพแก่ สิงคาลกมานพ ในการทูลถามความสงสัยต่างๆ แทนที่จะกล่าวห้ามไม่ให้ทราบความผิดโดยเด็ดขาด เพราะพระองค์ทรงเห็นถึงความมีทิฐิมานะ ความถือตัว ความมีจิตมิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดอยู่ พระองค์ทรงเคารพในการตัดสินใจของสิงคาลกมาณพที่แสดงการนอบน้อมออกมาอย่างนั้น

9.3 วิเคราะห์จริยศาสตร์ในเรื่องความเสมอภาค

ความเสมอภาคถือเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับหลักเสรีภาพ เนื่องจากเป็นหลักการที่จะทำให้การใช้เสรีภาพเป็นไปอย่างเสมอภาคกันทุกผู้ทุกคน ความเสมอภาคนั้นเป็นหลักการที่จะทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน หรือไม่ได้เลือกการปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้นความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน

สิงคาลกสูตร เป็นอีกพระสูตรหนึ่งที่ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสให้เห็นถึงความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันทุกคนทุกชั้นวรรณะ ต่างมีสิทธิเสรีภาพที่จะเข้าถึงความจริงสูงสุดคือพระนิพพานได้ บุคคลใดมีบารมีสมบูรณ์เพียบพร้อม พัฒนาจิตของตนจนสามารถเข้าถึงความจริงอันสูงสุด การเข้าถึงความจริงอันสูงสุดนี้เรียกความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับสิงคาลกมาณพที่มีสิทธิเสรีภาพจะรับฟังธรรมจากพระพุทธองค์ แล้วนำไปปฏิบัติ เป็นผู้เข้าถึงซึ่งความจริงแห่งธรรมะจนสามารถพัฒนาสร้างคุณค่าที่มีอยู่ในตัว แสดงออกมาได้เหมือนกับบุคคลอื่น คือ ถึงซึ่งความจริงอันสูงสุด ได้ยังบุคคลอื่นเช่นกัน

10. บทสรุป

จริยศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญาซึ่งจริยศาสตร์นี้ได้ ศึกษาถึงคุณค่าแห่งความประพฤติ และคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์พยายามตอบคำถามที่ว่าความดี ความชั่ว ความถูก ความผิดคืออะไร มีมาตรการหรือมาตรฐานอะไรที่จะวัดหรือตัดสินว่า นั่นถูก นั่นผิด และชีวิตที่ดีนั้นเป็นอย่างไร อะไรคือความดีอันสูงสุดของมนุษย์ ควรใช้ชีวิตอย่างไรจึงจะคุ้มค่าของการเกิดมาเป็นมนุษย์ หลักธรรมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร กรรมกิเลส 4 ประการผู้ที่ละได้แล้วย่อมก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นในการอยู่ร่วมกัน เพราะไม่มีการเบียดเบียนกันด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย และวาจา อคติ 4 เมื่อละได้แล้วย่อมก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และความเสมอภาค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นจำนวนมาก หรือแม้แต่การเลือกคบเพื่อน ถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีก็จะพาไปในทางที่เสื่อม ดังปรากฏในสิงคาลกสูตรอบายมุข 6 ทางแห่งเสื่อม 6ประการ มีการคบคนชั่วเป็นมิตรเป็นต้น ท่านจึงให้คบหาแต่บัณฑิตจึงตรัสเรื่องมิตรแท้มิตรเทียม เพราะถ้าการคบบัณฑิตมีแต่จะทำให้ชีวิตเจริญขึ้น และตรัสเรื่องทิศ 6 ธรรมที่ควรปฏิบัติต่อกัน เช่น ลูกควรปฏิบัติต่อบิดามารดาอย่างไร บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรอย่างไร ซึ่งถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ชีวิตก็จะมีแต่ความสุขความเจริญมากขึ้น

กติกาประกาศ

บทความวิชาการฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับการแนะนำปรึกษาจากบรรดาคณาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เป็นผู้จุดประกายความคิด สติปัญญา ในด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา ทำให้มีหลักในการดำเนินชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชสุทธิวชิรเมธี, ผศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้โอกาสและคำแนะนำปรึกษาในการเขียนบทความวิชาการในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน ที่กรุณารับให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางตลอดทั้งได้ตรวจสอบแก้ไข ในการเขียนบทความวิชาการฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา และผู้เขียนเองรู้สึกซาบซึ้งขอบพระคุณที่ได้ท่านให้คำปรึกษา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนกัลยาณมิตรที่ช่วยให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล และทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนบทความเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณบิดามารดาและครอบครัว ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูล ให้กำลังใจมาโดยตลอด ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหาย และผู้มีความปรารถนาดีทุกท่านที่ยังไม่ได้ออกนามอีกหลายท่าน ที่ให้กำลังใจเสมอมา

คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากบทความฉบับนี้ ขอบูชาแด่พระรัตนตรัย คุณของบิดามารดา และคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุก ๆ ท่าน และเป็นปัจจัยการหนุนให้ทุกท่านได้เข้าถึงธรรมรู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรมคำสอน ของพระพุทธองค์ด้วยเทอญ

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. (2530). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง.* เล่มที่ 11, 15, 25. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา.

บุญมี แท่นแก้ว. (2552). *จริยศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

พระมหาบุญประสิทธิ์ นาถปุญโญ (การัตน์). (2564). *ศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในรัตนสูตร. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาอนันต์ อนุตฺตโร. (อันวิเศษ). (2563). *ศึกษามนุษยนิยมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร.* วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 37.

วิทย์ วิศทเวทย์. (2532). *จริยศาสตร์เบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

วศิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : ธรรมดา.